

รายงานการศึกษาวิจัย

ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิ
ในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล
ในสังคมยุคดิจิทัล: ศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศ

โดย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

เสนอต่อ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สารบัญ

หน้า

คำนำ	(1)
บทสรุปผู้บริหาร	(3)
บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์	10
3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
4. การดำเนินงานของที่ปรึกษา	12
5. แผนการดำเนินงาน	14
6. กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน	16
7. ระเบียบวิธีวิจัย	29
 บทที่ 1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ ในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล	 33
1.1 สิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล	33
1.1.1 ความหมาย ประเภท และแนวคิดของสิทธิ ในความเป็นส่วนตัว	 33
1.1.2 ความหมายและแนวคิดของสิทธิในความเป็นส่วนตัว ของข้อมูลส่วนบุคคล	 37

1.1.3 ลักษณะของข้อมูลส่วนบุคคลของสังคมในอดีต และของสังคมในยุคดิจิทัล	 41
1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ส่วนบุคคล	 51
1.2.1 แนวคิดตามกฎหมายระหว่างประเทศ	51
1.2.2 แนวคิดตามกฎหมายมหาชน	57
1.3 ขอบเขตของลักษณะการกระทำที่เป็นการละเมิดและเงื่อนไข ในการจำกัดสิทธิ	 74
1.3.1 ขอบเขตของลักษณะการกระทำที่เป็นการละเมิด หรือกระทบต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ส่วนบุคคล	 74
1.3.2 เงื่อนไขในการจำกัดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ส่วนบุคคล	 81
1.4 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว ของข้อมูลส่วนบุคคล	 111
 บทที่ 2 การคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล ตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทย	 115
2.1 ความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการรับรองและคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ส่วนบุคคล	 116

2.1.1	ความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ในการรับรอง และคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ส่วนบุคคลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	117
2.1.2	ความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ในการรับรอง และคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ส่วนบุคคลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	133
2.2	พัฒนาการในการรับรองและคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว ของข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย	140
2.2.1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	141
2.2.2	พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540	159
2.2.3	พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562	169
2.2.4	พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล	179
2.3	บทบาทหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครอง สิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลในยุคดิจิทัล	192
2.3.1	บทบาทหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ในการตรวจสอบร่างกฎหมายก่อนประกาศใช้บังคับ ...	193
2.3.2	บทบาทหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ในการตรวจสอบกฎหมายหลังประกาศใช้บังคับ	201

2.3.3	บทบาทและอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ในการตรวจสอบการกระทำที่ขัดต่อความชอบด้วย รัฐธรรมนูญโดยการยื่นคำร้องของประชาชน	214
2.3.4	การคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ส่วนบุคคลโดยศาลรัฐธรรมนูญ	226
2.4	ช่องทางการใช้สิทธิเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญคุ้มครองสิทธิ ในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลในยุคดิจิทัล	237
2.4.1	การใช้ช่องทางผ่านระบบการควบคุมความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของกฎหมาย	238
2.4.2	การใช้ช่องทางผ่านระบบการร้องทุกข์ ทางรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช 2560) มาตรา 213 และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2561 มาตรา 46 มาตรา 47 และมาตรา 48)	243
2.5	ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับช่องทางการใช้สิทธิ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว ของข้อมูลส่วนบุคคลในยุคดิจิทัล	254
2.6	ปัญหาและข้อเสนอแนะตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล	259
2.6.1	พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540	259

2.6.2	พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562.....	262
2.6.3	พระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล	266
บทที่ 3 การคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล		
	ของต่างประเทศ.....	269
3.1	สาธารณรัฐเกาหลี.....	269
3.1.1	บทนำ	269
3.1.2	กฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลในยุคดิจิทัล.....	272
3.1.3	บทบาทหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการ คุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล ในยุคดิจิทัล.....	279
3.1.4	ช่องทางการใช้สิทธิเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญคุ้มครอง สิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล ในยุคดิจิทัล.....	280
3.1.5	กรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง.....	282
3.1.6	ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย.....	297
3.2	สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.....	298
3.2.1	บทนำ	298

3.2.2	กฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล ในยุคดิจิทัล.....	299
3.2.3	บทบาทหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ในการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของ ข้อมูลส่วนบุคคลในยุคดิจิทัล	310
3.2.4	ช่องทางการใช้สิทธิเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญคุ้มครอง สิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล ในยุคดิจิทัล.....	320
3.2.5	กรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง.....	322
3.2.6	ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย.....	337
3.3	สหรัฐอเมริกา.....	339
3.3.1	บทนำ	339
3.3.2	กฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง สิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล ในยุคดิจิทัล.....	342
3.3.3	บทบาทหน้าที่และอำนาจขององค์กรที่เทียบเท่า ศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัว ของข้อมูลส่วนบุคคลในยุคดิจิทัล.....	347
3.3.4	ช่องทางการใช้สิทธิเพื่อให้องค์กรที่เทียบเท่าศาลรัฐธรรมนูญ คุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล ในยุคดิจิทัล.....	353

3.3.5	กรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง.....	360
3.3.6	ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย.....	371
3.4	สาธารณรัฐสิงคโปร์.....	372
3.4.1	บทนำ	372
3.4.2	กฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลในยุคดิจิทัล.....	378
3.4.3	บทบาทหน้าที่และอำนาจขององค์กรเทียบเท่า ศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว ของข้อมูลส่วนบุคคลในยุคดิจิทัล.....	386
3.4.4	ช่องทางการใช้สิทธิเพื่อให้องค์กรเทียบเท่า ศาลรัฐธรรมนูญคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว ของข้อมูลส่วนบุคคลในยุคดิจิทัล.....	391
3.4.5	กรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง.....	398
3.4.6	ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย.....	408
บทที่ 4	การศึกษาเปรียบเทียบผลการศึกษาของต่างประเทศ	413
4.1	การเปรียบเทียบผลการศึกษาเรื่องความคุ้มครองสิทธิ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลของต่างประเทศ.....	413
4.2	หลักการพิจารณาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัว ของข้อมูลส่วนบุคคล	428

บทที่ 5	ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกณฑ์การใช้สิทธิ ความเป็นส่วนตัวการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.....	442
5.1	ปัญหาและข้อเสนอแนะทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ ในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล	443
5.2	ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับช่องทางการใช้สิทธิเพื่อให้ ศาลรัฐธรรมนูญคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ส่วนบุคคลในยุคดิจิทัล.....	444
5.3	ปัญหาตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล	449
5.3.1	พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540.....	449
5.3.2	พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562.....	452
5.3.3	พระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล ส่วนบุคคล	456
5.4	ปัญหาและข้อเสนอแนะเรื่องประเทศไทยยังไม่มีคดีบรรทัดฐาน เกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัวการคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล.....	458
5.5	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการนำหลักกฎหมายต่างประเทศ มาบังคับใช้ในประเทศไทย	458

5.6	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัว ของข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐ และที่อยู่ในความครอบครองของเอกชน	463
5.7	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	474
บรรณานุกรม		477
ภาคผนวก ก.	การประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการศึกษา	505
ภาคผนวก ข.	สรุปผลการประชุมสัมมนารับฟังความเห็นจากผู้วิพากษ์ และวิทยากรรับเชิญ	509